

U.Ü. Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Bölüme Girişteki Müziksel Başarılarıyla Birinci Yıl Sonundaki Başarılarının Karşılaştırılarak İncelenmesi

R. Erol DEMİRBATIR*

ÖZET

Bu araştırmada, U.Ü.E.F. Müzik Eğitimi Bölümü öğrencilerinin Bölüm'e girişteki müziksel başarılarıyla, birinci yıl sonundaki müziksel başarıları karşılaştırılarak incelenmiştir. Genel müziksel başarının ölçülmesinde, müziksel işitme, söyleme ve çalma alanlarında Bölüm öğrencilerinin başarı puanları esas alınmış ve bu puanlar üzerinde değişkenler arasındaki ilişkilerin derecesini, yönünü ve seyirini belirleyici istatistiksel işlemler yapılmıştır. Sonuç olarak; öğrencilerin Bölüm'e girişteki müziksel başarılarıyla, birinci yıl sonundaki müziksel başarıları arasındaki ilişki düzeyinin zayıf olduğu ve bu ilişki düzeyinin değişkenleri yordamada yetersiz kaldığı anlaşılmıştır.

ABSTRACT

The purpose of this study is to compare and analyse the success of the Music Department students of the Faculty of Education, Uludağ University at the beginning and end of their first year of instruction. The grades of the students in the fields Musical Audition, Vocal performance and Instrumental performance were accepted as a base in determining the general musical success, correlation between the variants. In accordance with the data obtained, a chart and graph were made showing the degree, direction and development between the variants. As a result it has been found that the students musical success at the beginning and end of their first year of instruction is not satisfactory.

* Öğr. Gör.; Uludağ Üniv. Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü Öğretim Görevlisi

1. GİRİŞ

1.1. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü

1981-1982 Eğitim-Öğretim yılında T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Bursa Yüksek Öğretmen Okulu bünyesinde öğretime başlamış, 20 Temmuz 1982'de çıkarılan Yüksek Öğretim Yasası ile 1975 yılında kurulmuş olan Uludağ Üniversitesi'nde Eğitim Fakültesi'ni oluşturan bölümler arasında yer almıştır.

Bölüm, dört yıl süreli müzik eğitimi lisans programı ile okul öncesi eğitim, temel eğitim ve ortaöğretim konularıyla ilgili kurum ve kuruluşlara müzik eğitimcisi yetiştirmekte, müziğin sanatsal boyutu ile ilgili kurumlara da, öğretim elemanı, sanatçı-öğretmen ve sanatçı yetiştirmeyi hedeflemektedir. Yakın gelecekte açılması planlanan lisansüstü programlar ile bu hedeflerin gerçekleştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmaktadır.

1.2. U.Ü.E.F. Müzik Eğitimi Bölümü'nde Amaçlanan Müzik Eğitimi

Bölüm'de, dört yıllık müzik eğitimi lisans programı süreci içerisinde, müzik alanı ile ilgili olarak, müziksel işitme-okuma eğitimi, müziksel söyleme eğitimi, çalgı eğitimi, müziksel kültürlenme ve beğeni geliştirme eğitimi ile ilgili olarak; temel müzik bilgileri, müzik tarihi, armoni, biçim vb. alanlarda eğitim verilmekte ve aynı zamanda, eğitim ile ilgili olarak pedagojik formasyon dersleri de yer almaktadır. Müzik eğitimi lisans programının temelini müzik alanı, eğitim ve diğer kültür dersleri oluşturmaktadır.

U.Ü.E.F. Müzik Eğitimi Bölümü'nün temel amacı, mesleki müzik eğitimi vermek ve bu alandaki kurumlara nitelikli müzik eğitimcisi yetiştirmek, ülkenin kültürel kalkınmasına katkıda bulunmaktır.

Bölüm'de müzik eğitimi ile gerçekleştirilmesi istenen hedefler doğrultusunda, Bölüm'e girmeyi amaçlayan adayların belli müziksel özelliklere sahip olmaları beklenir. Bu özellikler, ritim duygusu, müziksel işitme, müziksel bellek, dikkat ve tasarım vb. yeteneğidir. Adayların, istenilen müziksel hazır bulunuşluk düzeyine sahip olup olmadıkları giriş yetenek sınavlarıyla sınanır. Müzik Eğitimi Bölümü'ne girmeyi amaçlayan adaylar, ancak bu özelliklere sahip oldukları taktirde öğrenecekleri müziksel öge ve davranışları algılayıp, yorumlayıp, müziksel yaratıcılığa yöneleceklerdir. Bu bakımdan giriş yetenek sınavlarının titizlikle yapılması büyük önem taşımaktadır¹.

¹ R. Erol Demirbatır, U.Ü.E.F. Müzik Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Bölüm'e Girişteki Müziksel Başarılarıyla Birinci Yıl Sonundaki Müziksel Başarılarının Karşılaştırılarak İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

1.3. Bölüm'e Girişteki Müziksel İşitme, Söyleme ve Çalma Yetenek Sınavları ile Müziksel İşitme-Okuma, Bireysel Söyleme ve Ana Çalgı Derslerinin İlişkisi

U.Ü.E.F. Müzik Eğitimi Bölümü Giriş Yetenek Sınavları iki aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşama ön eleme sınavında adayların müziksel işitme kapasiteleri ölçülmekte ve ön eleme yapılmakta, ikinci aşama yerleştirme sınavında ise, müziğin üç temel boyutu olan işitme, söyleme ve çalma alanlarında seçmeye yönelik değerlendirme yapılmaktadır. Giriş Yetenek Sınavı adayların kapasitelerini belirlemek, Bölüm'e girdiklerinde ilgili alan derslerini ne ölçüde başarabileceklerini yordamak üzere düzenlenmiştir. Girişte adaylardan beklenen özellikler aynı zamanda Bölüm programındaki derslerin başlangıç düzeyi olup, bu özellikler verilen eğitimi de etkilemektedir.

Adaylarda aranan müziksel işitme, söyleme ve çalma davranışları, müziksel işitme-okuma, bireysel söyleme ve çalgı dersleri ile temelde aynı özellikleri göstermekle birlikte bu değişkenler arasında oldukça büyük düzey ve kapsam farklılığı vardır. Yapılmakta olan eğitim, Giriş Yetenek Sınavlarında beklenen özellikleri başlangıç düzeyi için kapsasa bile onları aşan bir süreçtir².

1.4. Araştırmanın Amacı ve Önemi

U.Ü.E.F. Müzik Eğitimi Bölümü Giriş Yetenek Sınavı'nda yer alan müziksel işitme, söyleme ve çalma sınavları, Bölüm'ün temel dersleri olan müziksel işitme-okuma, bireysel söyleme ve çalgı dersleriyle bazı temel özellikler bakımından ilişkilidirler. Bu ilişkilerin daha önce bilimsel yöntemlerle incelenmemiş olması Bölüm'de giriş yetenek sınavlarının niteliği konusunda bazı çelişkilere yol açmaktadır.

Girişteki başarı ile Bölüm'deki başarı arasındaki ilişkinin daha anlamlı hale getirilmesi, daha nitelikli sınav ve eğitim yapılabilmesi için bilimsel yöntemle bu durumun incelenmesi doğrultusunda şu problem ele alınmıştır;

U.Ü.E.F. Müzik Eğitimi Bölümü öğrencilerinin, Bölüm'e girişteki müziksel başarıları ile birinci yıl sonundaki müziksel başarıları arasındaki ilişki hangi düzeydedir? Bu ilişki Giriş Yetenek Sınavı'nı takip eden bir yıllık eğitim süreci içerisinde nasıl bir gelişim göstermektedir?

Yukarıdaki problem, araştırma içerisinde yer alan, müzik eğitiminin üç temel boyutunda ayrı ayrı incelenmiştir.

Araştırmada temel amaç, yukarıda belirtilen değişkenler arasındaki ilişki düzeyinin derecesinin, yönünün ve seyirinin istatistik işlemlerle belirlenmesidir. Bölüm'de daha önceden araştırılmamış olan bu konu, ilişkilerin bilimsel geçerlilik düzeylerinin bilinmesi, bu konuda yol gösterici olarak daha doğru ve tutarlı kararların alınması ve beklentilere cevap vermesi bakımından önem taşımaktadır.

² s. 4, Aynı s. 16, Gazi Ün. Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 1993.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada, değişkenler arasındaki ilişkileri tarama ve betimleme amacıyla korelasyon tekniğine başvurulmuştur. "Korelasyonlar, değişkenlere ait özellikler arasındaki ilişkilerin derecesini, yönünü ve istatistiksel açıdan önemli olup olmadığını anlamaya yarayan işlemlerdir."³

İstatistiksel işlemlerde korelasyon survey tekniği ile "en küçük kareler" yöntemi kullanılmıştır.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini U.Ü.E.F. Müzik Eğitimi Bölümü öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem olarak Bölüm'ün 1992-1993 öğretim yılı ikinci sınıf öğrencileri seçilmiştir.

Tablo: 1
Örneklemi Oluşturan Öğrenci Sayısının Dağılımı

Müziksel İşitme-Okuma Dersi	
Birinci yarıyıl: 41	İkinci yarıyıl: 37
Bireysel Söyleme (Şan) Dersi	
Birinci yarıyıl: 40	İkinci yarıyıl: 37
Ana Çalgı Dersi	
Birinci yarıyıl: 38	İkinci yarıyıl: 36

Tablo 1'de görüldüğü gibi, öğrenci sayısının dağılımı müziksel işitme-okuma dersi birinci yarıyıl 41, ikinci yarıyıl 37, bireysel söyleme dersi birinci yarıyıl 40, ikinci yarıyıl 37, ana çalgı dersi birinci yarıyıl 38, ikinci yarıyıl 36 öğrencinin katılımı ile gerçekleşmiştir.

Rakamlardaki farklılık, derse devam etmeyen öğrencilerden kaynaklanmıştır.

2.3. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Araştırmada değişkenlere ait veriler Bölüm arşivinden elde edilmiştir.

³ Saim Kaptan; *Bilimsel Araştırma Teknikleri ve İstatistik Yöntemleri*, 4. Baskı, s. 283, Bilim Yayınları, Ankara.

Girişteki müziksel başarının belirlenmesinde ikinci aşama yerleştirme sınavı esas alınmış, kazanan adayların başarı puanları, genel başarı puanları haricinde, üç alan içerisinde yapılan yetenek sınavının ham puanları olarak işlenmiştir. Bunun sebebi, genel başarı puanının hesaplanmasında, alanlar arasında farklı ağırlıklı yüzdelerin kullanılması ve üniversite birinci aşama Seçme Sınavı (ÖSS) başarı puanının belli bir yüzdesinin genel müziksel başarı puanına etki ettirilmesidir.

Değişkenlerarası korelasyon katsayısının hesaplanmasında aşağıdaki formül kullanılmıştır⁴:

$$r_{xy} = \frac{\frac{1}{n} \Sigma (x - \bar{x}) (y - \bar{y})}{\sqrt{\frac{1}{n} (x - \bar{x})^2 \frac{1}{n} (y - \bar{y})^2}}$$

$$\frac{\Sigma x}{n} = \bar{x}$$

Bölüm programında yer alan Müziksel İşitme-Okuma, Bireysel Söyleme ve Ana Çalgı dersleri başarı puanları dönemlik olarak her iki yarıyıldan yapılan iki ara sınav ve final sınavı notlarının belli yüzdelere (vize % 40-final % 60) hesaplanmasıyla elde edilmiştir.

Buna göre giriş yetenek sınavı, tanıma-seçme-yerleştirmeye yönelik değerlendirme, üç alanda yer alan derslerin sınavları ise biçimlendirme-yetiştirmeye, diğer bir yönüyle değer biçmeye yönelik değerlendirme işlemlerini içermektedir.

Verilerin işlenmesiyle ilgili olarak, örneklem grubunun giriş yetenek sınavı ve belirtilen derslerde aldıkları başarı puanları üç alanda ayrıştırılarak en yüksek puandan en düşük puana doğru sıralanmış, böylece puan tablosu oluşturulmuştur. Elde edilen puan tablosu Lotus Korelasyon Programı ile bilgisayar kullanılarak işlenmiştir.

3. BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın başlangıcında, ilk yarıyıldan diğer yarıyla uzanan süreç içerisinde, değişkenler arasındaki ilişki düzeyinin gittikçe azalacağı sanılmış, bu azalmanın iki yarıyıl içerisinde derslerin kapsam ve özelliklerinin gelişmesinden kaynaklanacağı düşünülmüştür. Ancak elde edilen bulgular doğrultusunda bu tür bir ilişki yalnızca müziksel işitme alanında ortaya çıkmış, söyleme alanında birinci yarıyıl içerisinde yok denilebilecek bir ilişki düzeyi varken, ikinci yarıyıl bu düzey artmıştır. Çalgı alanında ise, her iki yarıyıl içerisinde aradaki olumlu ilişki diğer alanlara göre ilginç bir anlamlılık düzeyi göstermiştir.

⁴ Hüsnü Arıcı, *İstatistik Yöntemler ve Uygulama*, Hacettepe Ün. Basımevi, s. 104, 1972, Ankara.

Tablo: 2**Örneklem Grubundaki Öğrencilere Ait Müziksel İşitme Yetenek Sınavı Başarı Puanları ile Müziksel İşitme-Okuma Dersi Başarı Puanları Arasındaki Korelasyon Katsayıları**

Yarıyılar	n	Korelasyon katsayısı (r)
1.	41	0.33467
2.	37	0.21227

Tablo 2'de görüldüğü gibi, müziksel işitme alanında yetenek sınavı ve müziksel işitme-okuma dersi başarı puanları arasındaki korelasyon katsayıları 1. Yarıyıl için $r = 0.33467$, 2. Yarıyıl için $r = 0.21227$ 'dir.

Bu durum, müziksel işitme alanında 1. Yarıyıla ait ilişki düzeyinin 2. Yarıyıla oranla daha fazla olduğunu göstermektedir. Bu alanda birinci yarıyıl, istatistiksel bakımdan anlamlı olarak nitelendirilebilecek bir ilişki düzeyi gösterirken, ikinci yarıyıl bu düzey çok düşüktür denilebilir.

Tablo: 3**Örneklem Grubundaki Öğrencilere Ait Müziksel Söyleme Yeteneği Sınavı Başarı Puanları ile Bireysel Söyleme Dersi Başarı Puanları Arasındaki Korelasyon Katsayıları**

Yarıyılar	n	Korelasyon katsayısı (r)
1.	40	0.02854
2.	37	0.23422

Tablo 3'de görüldüğü gibi, müziksel söyleme alanında giriş yetenek sınavı ve bireysel söyleme dersi başarı puanları arasındaki korelasyon katsayıları 1. Yarıyıl $r = 0.02854$, 2. Yarıyıl $r = 0.23422$ 'dir.

Bu durum, müziksel söyleme alanında 1. Yarıyıl ilişkisinin yok denilebilecek düzeyde olduğunu, 2. Yarıyıl ise pozitif yönde yükselme kaydedildiğini göstermektedir.

Tablo: 4**Örneklem Grubundaki Öğrencilere Ait Çalgı Yeteneği Sınavı Başarı Puanları ile Ana Çalgı Dersi Başarı Puanları Arasındaki Korelasyon Katsayıları**

Yarıyılar	n	Korelasyon katsayısı (r)
1.	38	0.29574
2.	36	0.40350

Tablo 4'de görüldüğü gibi, çalgı yeteneği alanında giriş yetenek sınavı ve ana çalgı dersi başarı puanları arasındaki korelasyon katsayıları 1. Yarıyıl için $r = 0.29574$, 2. Yarıyıl $r = 0.40350$ 'dir.

Bu durum, çalgı yeteneği alanında ilişki düzeyinin istatistiksel bakımdan anlamlı olduğunu göstermektedir. 2. Yarıyıldaki bu düzeyde önemli bir yükselme vardır.

Üç alanda yapılan korelasyon işlemi sonuçlarına göre, 1. Yarıyıl içerisinde en yüksek ilişki düzeyi ($r = 0.33467$) müziksel işitme alanında, en düşük ilişki düzeyi ($r = 0.02854$) müziksel söyleme alanında belirlenmiştir. 2. Yarıyıl içerisinde ise en yüksek ilişki düzeyi ($r = 0.40350$) çalgı alanında, en düşük ilişki düzeyi ($r = 0.21227$) işitme alanında ortaya çıkmıştır.

Genel müziksel başarının belirlenmesinde üç alanın korelasyon katsayılarının ortalaması alındığında,

1. Yarıyıl için $r = 0.22098$
2. Yarıyıl için $r = 0.28333$
- Tüm yıl için $r = 0.25215$ 'dir.

Bu durum, değişkenler arasında pozitif ilişkilerin varlığını, ancak anlamlı olarak nitelendirebilmek için düzeyin yeterli olmadığını göstermektedir.

Gelecekte yapılabilecek, konu ile ilgili daha geniş araştırmalara zemin oluşturabilmek amacıyla % 95 güvenirlilik düzeyinde t testleri yapılmıştır.

Yapılan t test istatistik sonuçlarına göre $\alpha = 0.05$ anlamlılık düzeyinde aşağıdaki ilişkiler belirlenmiştir:

işitme alanı	1. Yarıyıl	$t_h > t_{tab}$	(+) ilişkisi,
	2. Yarıyıl	$t_h < t_{tab}$	(-) ilişkisi,
söyleme alanı	1. Yarıyıl	$t_h < t_{tab}$	(-) ilişkisi,
	2. Yarıyıl	$t_h < t_{tab}$	(-) ilişkisi,
çalma alanı	1. Yarıyıl	$t_h > t_{tab}$	(+) ilişkisi,
	2. Yarıyıl	$t_h > t_{tab}$	(+) ilişkisi.

Bu sonuçlar doğrultusunda elde edilen bulgular kısaca şu şekilde yorumlanabilir;

Müziksel işitme alanında birinci yarıyıldaki belirlenen pozitif yönlü anlamlı ilişki, giriş yetenek sınavı özelliklerinin henüz çeşitlendirilmemiş ve ders kapsamının sınav düzeyi ile orantılı olmasından, ikinci yarıyıla ait azalan ilişki düzeyinin ise, giriş yetenek sınavında yer almayan müziksel okuma ve yazma özellikleriyle ders kapsamının gelişmesinden kaynaklandığı düşünülebilir.

Müziksel söyleme alanında giriş yetenek sınavı ile bireysel söyleme dersi arasında iki yarıyıldaki belirlenen negatif ilişki, bu alanda sınav kapsam ve işleyiş biçiminin yeniden gözden geçirilmesi ve araştırılması gerekliliği şeklinde yorumlanabilir.

Çalgı yeteneği alanında, diğer alanların aksine her iki yarıyıl içerisinde pozitif yönlü anlamlı ilişkiler belirlenmiştir. Bu alandaki bulgunun "Herhangi bir çalgıyı iyi derecede çalabilen bir kişinin, gerektiğinde farklı çalgılarda da aynı başarıyı gösterebilmesi" ifadesiyle yorumlanabileceği düşünülmüştür.

SONUÇ

U.Ü.E.F. Müzik Eğitimi Bölümü öğrencilerinin "Bölüm'e girişteki müziksel başarılarıyla, birinci yıl sonundaki müziksel başarılarının karşılaştırılması, bu başarılar arasındaki ilişkilerin düzey ve yönünün belirlenmesi amacıyla belli istatistiksel işlemler yapılmıştır. Genel müziksel başarının ölçülmesinde müzik eğitiminin üç temel boyutu esas alınmış ve bu boyutlardaki değişkenlerin korelasyon katsayıları belirlenmiştir.

Elde edilen bulgular doğrultusunda, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin Giriş Yetenek Sınavı'ndaki başarıları ile birinci yıl sonundaki başarıları arasındaki ortalama korelasyon katsayısı $r = 0.25215$ olarak bulunmuştur. Genel müziksel başarıyı oluşturan değişkenler arasındaki anlamlı ilişkilerin zayıf olduğu ve bu ilişki düzeyinin değişkenleri yordamada yetersiz kaldığı sonucuna varılmıştır. Ancak araştırmanın geçerliliğinin test edilmesi bakımından, aynı uygulamanın takip eden yıllarda da yapılması faydalı görülmekte, bu bakımdan tek örneklem grubuyla sonuç hakkında kesin yargıya varmanın erken olacağı ve eksik yorumlar doğurabileceği düşünülmektedir.

Durumun iyileştirilmesine yönelik olarak;

Giriş Yetenek Sınavlarının yeni yöntemler denenerek geliştirilmesi,

Bölüm ders programlarının program geliştirme esaslarına uygun olarak yeniden gözden geçirilmesi,

Her yıl yetenek sınavları ve ders programlarını yeniden değerlendirecek, gerekli yenilik ve değişimleri gerçekleştirecek bir komisyon oluşturulması,

Başarı değişkenleri arasındaki ilişkilerin olumlu ve olumsuz etkilerinin nelerden kaynaklandığının daha sınırlayıcı ve irdeleyici araştırmalarla belirlenmesi.

Türkiye'deki Müzik Eğitimi Bölümleri arasında, müzik eğitiminin düzey ve niteliğini artırıcı geliştirmeler kaydetmek, bilgi alışverişini sağlamak amacıyla düzenli toplanacak "Müzik Eğitimi Geliştirme Komisyonu" adı altında bir kurul oluşturulması önerilebilir.

KAYNAKLAR

1. ARICI, Hüsnü: "İstatistik Yöntemler ve Uygulama", Hacettepe Ün. Yayınları, Ankara, 1972.
2. DEMİRBATIR, R. Erol: "U.Ü.E.F. Müzik Eğitimi bölümü Öğrencilerinin Girişteki Müziksel Başarılarıyla Birinci Yıl sonundaki Müziksel Başarılarının Karşılaştırılarak İncelenmesi", Gazi Ün. Fen Bil. Ens. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1993.
3. KAPTAN, Saim: "Bilimsel Araştırma Teknikleri ve İstatistik Yöntemleri", 4. Baskı, Bilim Yayınları, Ankara.
4. KARASAR, Niyazi: "Bilimsel Araştırma Yöntemi", 2. Baskı, Taş Kitapçılık Ltd. Şti., Ankara, 1984.

5. UNVER, Özkan: "*İstatistik Bilimine Giriş*", Doktora Dersi Notları, Ankara, 1994.
6. UÇAN, Ali: "İnsan ve Müzik", *Gazi Ün. Eğitim Fak. Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1, Ankara, 1985.
7. UÇAN, Ali: "*Gazi Yüksek Öğretmen Okulu Müzik Bölümü Müzik Alanı Birinci Yıl Yetiştirilmesinin Değerlendirilmesi*", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Ün. MESEF, Ankara, 1982.
8. Uludağ Ün. Eğitim Fakültesi, *Giriş Yetenek Sınavı Kılavuz Kitapçığı*, Bursa, 1992.